

lektura

opracowanie polecane
przez **nauczycieli i egzaminatorów**

**pewniak
na teście**

Gabriela Zapolska

Moralność pani Dulskiej

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Autor:
Gabriela Zapolska
Tytuł:
Moralność pani Dulskiej

Autorki opracowania:
Anna Popławska
Ewa Tondera

Korekta:
Agnieszka Nawrot
Karolina Rymut
Agnieszka Woźny
Maria Zagnińska

Projekt okładki:
Aleksandra Zimoch

Ilustracja na okładce:
KathySG / Shutterstock.com

Ilustracje:
Jolanta Adamus Ludwikowska

ISBN 978-83-7327-191-3

Wydanie III zaktualizowane

Copyright by Wydawnictwo GREG®

2021

Wydawnictwo GREG®
31-979 Kraków, ul. Klasztorna 2B
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG®
zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Skład i łamanie:
BROS

AKT I

Scena przedstawia salon w burżuazyjnym domu.¹ Dywany, meble solidne – na ścianach w złożonych ramach premia² i Bóg wie jakie obrazy. Rogi obfitości, sztuczne palmy, landszaft³ haftowany za szkłem. – Pomiędzy tym stara, piękna serwantka⁴ mahoniowa i empirowy ekranik⁵. – Lampa z abażurem z bibuły, stoliki, a na nich fotografie. Rolety puszczane – na scenie ciemno. Gdy zasłona się podnosi, zegar w jadalni bije godzinę szóstą. – W czasie pierwszych scen powoli rozwidnia się, wreszcie rozwidnia się zupełnie, gdy story podniosą

**Miejsce akcji:
mieszkanie Dul-
skich – wygląd**

SCENA 1

*Chwilę scena pozostaje pusta. Słychać z kulisami szłapanie pantofli. Z lewej (sypialnia małżeńska) wchodzi Dulska w stroju niedbałym. Papi-
loty, z tyłu cienki kosmyk – kaftanik biały wątpliwej czystości, halka włóczkowa krótka, poddarta
na brzuchu. Idzie mrucząc – świeca w ręku. Stawia świecę na stole – idzie do kuchni*

Dulska – wygląd

Dulska

Kucharka! Hanka! wstawać!...

Mruczenie w kuchni

Co? jeszcze czas? Księżniczki! Nie z waszym nosem, a już wstałam... Cicho, kucharka – nie rezonować. Palić pod kuchnią. Hanka! chodź palić w piecu w salonie. A żywo!...

Idzie ku drzwiom na prawo

Heśka! Mela! wstawać! lekcje przepowiedzieć – gamy do grania... prędzej... nie gnść w łóżkach!...

Chwilę chodzi po scenie mrucząc. Idzie do pierwszych drzwi na prawo – zagląda, tamie ręce, wchodzi do pokoju ze świecą

¹ *burżuazyjny dom* – Zapolska użyła tu określenia nieścisłego; Dulski jest urzędnikiem i właścicielem kamienicy, więc Dulscy to raczej drobnomieszczenie.

² *premia* (łac.) – mowa tu o reprodukcjach obrazów, które Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych co roku rozdzielało bezpłatnie swym członkom.

³ *landszaft* (niem.) – krajobraz, dziś termin ten używany jest w znaczeniu ironicznym: liche obrazy.

⁴ *serwantka* – niewielka szafka, zwykle oszklona, służąca do przechowywania szkła i porcelany.

⁵ *empirowy ekranik* – ozdobna zasłona pieca lub światła w stylu empire (z czasów Napoleona I we Francji – pocz. XIX w.).

SCENA 2

Dulska, Hanka.

Hanka bosa, spódnica ledwo zawiązana, koszula, kaftanik narzucony – niesie smolaki i trochę węgla. Przykuca przy piecu, rozpala, pociąga nosem, wzdycha. Wchodzi Dulska, zła

Hanka – wygląd

Dulska

Jak palisz? jak palisz? skaranie Boże z tym tłumokiem. Do krów, do krów, nie do pańskich pieców. Czego niszczysz tyle smolaków! Czekaj, ustap się, ty do niczego – ja ci pokażę.

Dulska – wygląd

Przykuca sama i pali w piecu

Ruszaj zbudzić panienki, a jak nie zechcą wstać, to pościągaj kołdry.

Hanka idzie do pokoju dziewcząt, Dulska pali w piecu i dmucha, jaskrawy płomień oświetla jej twarz tłustą i nalaną – wraca

Cóż panny? wstają?

Hanka

Pościagałam kołdry. Panna Hesja kopnęła mnie w brzuch.

Dulska

Wielka afra – zgoi się do wesela.

Chwila milczenia

Hanka

Proszę wielmożnej pani...

Dulska

Widzisz, jak się w piecu pali?

Hanka

Proszę wielmożnej pani...

Dulska

Ja o wszystkim myśleć muszę. Niedługo przez was to zejść do grobu.

Hanka

całuje ją w rękę

Proszę wielmożnej pani! Ja chciałam prosić, że ja już od pierwszego pójść sobie.

Dulska

Co? jak?

Hanka

ciszej

Pójść sobie.

Dulska

Ani mi się waź. Ja za ciebie zapłaciłam w kantorze. Musisz dalej służyć. A to mi się podoba!

Hanka

Ja dam na swoje miejsce.

Dulska

Patrzcie ją! jak się odgryzła. Już się jej w głowie przewróciło. O! już miasto na nią działa... Może na pannę służącą się śpieszy⁶? co?

Hanka

Proszę wielmożnej pani, to... przez panicza.

Dulska

A...

Hanka

Tak... ja nie chcę – bo to...

Dulska

Znowu?

Hanka

Ciągle – a to to – a to tak... a ja przecież...

Dulska

nie patrząc na nią

No – dobrze. Ja mu powiem.

Hanka

Proszę wielmożnej pani – to na nic. Przecież wielmożna pani już nie raz, nie dwa mówiła, że mówiła...

Dulska

No – ale teraz, to pomoże.

Hanka

Bo ksiądz mówił, żeby odejść.

Dulska

Czy ty u księdza służysz, czy u mnie?

Hanka

Ale ja księdza muszę słuchać.

Dulska

Idź po mleko i po bułki.

⁶ ... na pannę służącą się śpieszy... – wśród pomocy domowych istniała hierarchia; Hanka jest tylko „popychadłem” do robót domowych, służąca była lepiej kwalifikowana i wyżej płatna.

SCENA 14

Dulska, Juliasiewiczowa, Hanka

Dulska

Straszne rzeczy... straszne... słyszałaś, jak on mówi! a to najgorsze, że taki zdolny – taki utalentowany! ta żeby chciał, to przed nim kariera – no... ale nie chce, nie chce... zaraz dadzą drugie śniadanie!... Nie chce, mówię ci... nie, nie. Tylko lumpuje i lumpuje. Jak weźmie te parę reńskich w biurze, tak ginie. I jak to wygląda!... Nic, tylko kawiarnie i spódnice.

**Dulska
o Zbyszku**

Hanka wnosi tacę z wódką, serem i zakąską

Proszę cię – moja droga!

Juliasiewiczowa

Dziękuję cioci

Siadają do jedzenia

On jest jakiś podrażniony... niezadowolniony...

Dulska

z wybuchem

Czy on sam wie, czego chce! Powinien Bogu dziękować – prosty, zdrow... Za twoje...

Pije kieliszeczek

Hanka!... idź posprzątaj u panicza.

Hanka wychodzi

Juliasiewiczowa

patrzy na nią

Kontenta ciocia z Hanki?

Dulska

Tak sobie.

Juliasiewiczowa

cicho

Niech ją ciocia odprowadzi.

Dulska

A to... czemu?

Juliasiewiczowa

Ja coś dostrzegłam.

Dulska

Kradnie.

Juliasiewiczowa

Nie... gorzej...

Dulska

No... no...

Juliasiewiczowa

Zdaje mi się, że Zbyszko się do niej bierze...

Dulska

niechętnie

El... to...

Juliasiewiczowa

Wiem, co mówię. Niech ciocia ją odprawí, póki czas.

Dulska

Moja kochana, pewnie ci się zdawało... A potem...

Patrząc w bok

wobec tego, co się dzieje, że niby... no... rozumiesz... to piwo, co szumi.

**Dulska – sprawa
Hanki,
„moralność”**

Juliasiewiczowa

A!

Dulska

Słowem... że... rozumiesz?

Juliasiewiczowa

Lepiej w domu?

Dulska

Ja nie mówię... ale...

Juliasiewiczowa

A wie ciocia – może ciocia ma rację...

Chwila milczenia – przez scenę przechodzi w milczeniu Hanka i znika w kuchni – obie panie patrzą za nią.

Trzeba jednak przyznać, że mężczyźni mają szczególny gust.

Dulska

A! niech tam!... byle się nie włóczył i nie tracił zdrowia... Trzeba być matką, aby zrozumieć, jaki to ból patrzeć, jak syn marnieje.

Juliasiewiczowa

Dziękuję. Ale żeby ona potem...

Dulska

Ona? Także! będzie kontenta... to takie wszystko bez czci i wiary. Pokażę ci tok²⁴, co sobie kazałam przerobić.

Dulska o Hance

²⁴ tok – toczek, rodzaj kapelusza bez ronda.

Zbyszko

tak samo

Prawdę mów! Ja to czuję! Ja to wiem! To jest to, co tu pełza tak brudno, tak ohydnie – co to za ścianę byle nie wyszło. Ale kto wiatr sieje, ten burzę zbiera!

Biegnie do kuchni

Hanka!

Mela i Hesia ukazują się na progu

Dulska

Zbyszek!

Zbyszko

A chce mama wiedzieć, co zrobić? chce mama wiedzieć? Ja się z Hanką ożenię!

Dulska

Jezus, Maria! Szlag mnie trafi.

Mela

Mamo! przebacz im! błogosław!

Dulska

Odczep się!

Zbyszko wciąga Hankę

Zbyszko

Hanka! rzuć te łachy! zostaniesz tutaj na zawsze.

Hanka

Kiedy mi pani wypowiedziała.

Zbyszko

Zostaniesz! Ja się z tobą żenię.

Hanka

Rany boskie!

Dulska

Ja nie pozwolę.

Zbyszko

To się na nic nie zda.

Juliasiewiczowa

Zbyszko! upamiętaj się!...

Dulska

do Dulskiego, który wszedł i patrzy zdumiony

Felicjan! widzisz!... jaką twój syn daje nam synowę?

PEŁNE OPRACOWANIE

BIOGRAFIA GABRIELI ZAPOLSKIEJ

Maria Gabriela Stefania Korwin-Piotrowska urodziła się **30 marca 1857 r.** w Podhajcach pod Łuckiem. Zapolska to pseudonim; drugi pseudonim, którego używała, to Józef Maskoff. Pochodziła z bogatej rodziny ziemiańskiej. Otrzymała bardzo powierzchowne wykształcenie, typowe dla panien z jej sfery: dwa lata uczyła się w gimnazjum we Lwowie, potem jeszcze przez rok na pensji. Mając 19 lat, wyszła za mąż za ziemianina i oficera wojsk rosyjskich, Konstantego Śnieżko-Blockiego, i zamieszkała z nim w Warszawie. Tutaj wybrała

trudne, pełne upokorzeń, ale samodzielne i niezależne życie. Zerwała ze swoim środowiskiem, a potem wstąpiła do wędrownej trupy teatralnej, z którą jeździła po prowincjonalnych miastach. Jako aktorka debiutowała w Warszawie, w teatrze amatorskim Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Jednocześnie rozpoczęła działalność pisarską.

Na 1881 r. przypadł literacki debiut Zapolskiej – nowela *Jeden dzień z życia róży*, a w 1882 r. pisarka rozpoczęła pracę jako zawodowa aktorka w teatrze krakowskim. Występowała w wielu miastach i teatrach, wędrowała po kurortach i prowincjonalnych miasteczkach. Grywała różnorodne role, od mało znaczących aż do tytułowych. Nie odniosła jednak oszałamiających sukcesów i często walczyła z nędzą.

W latach 1890–1895 Zapolska przebywała w Paryżu. Ciężko pracowała, kształciła się w rzemiośle aktorskim, występowała w teatrzykach bulwarowych, a od 1892 r. w słynnym *Théâtre Libre* André Antoine’a.

W 1895 r. Zapolska wróciła do kraju, występowała w wielu miastach, w końcu podjęła pracę w teatrze krakowskim pod dyрекcją Tadeusza Pawlikowskiego, później występowała we Lwowie. Ostatecznie w 1900 r. rzuciła aktorstwo. W 1902 r. założyła w Krakowie szkołę dramatyczną, ale po roku zniechęciła się do tego przedsięwzięcia. Od 1904 r. mieszkała we Lwowie, poświęcając się pracy pisarskiej.

Lata 1906–1908 to najlepszy okres w twórczości pisarki. Powstają wówczas *Moralność pani Dulskiej*, *Ich czworo* i *Skiz* – najlepsze, najdojrzałe utwory, będące podstawą sławy autorki i stale obecne na polskich scenach. W tym czasie powstało też wiele powieści, ale nie dorównują one dramatom. W 1910 r. Zapolska napisała ostatnią znakomitą sztukę, *Panna Maliczewska*. Utwory pisane w kolejnych latach są coraz słabsze artystycznie. Samotność i odizolowanie autorki *Moralności pani Dulskiej* pogłębiły trudne lata I wojny światowej, nękające ją choroby i problemy finansowe. Gabriela Zapolska zmarła **21 grudnia 1921 r.** w swoim domu, we Lwowie.

uczesła ją *na dziewczynę z czarną kosą spod wiejskiej strzechy* – to kpina z młodopolskiej chłopomanii. Po ulicach jeżdżą dorożki na gumach, tramwaje i automobile.

Wydarzenia rozgrywają się w ciągu **trzech dni**.

Akt I – późna jesień (pada deszcz, ku oburzeniu Dulskiej stróż zostawił na dziedzińcu nową miotłę, dziewczęta zabierają parasol, wychodząc na pensję); **jeden dzień – poranek i przedpołudnie**.

Akt II – zima (zamarznęte okna) – **popołudnie**.

Akt III – poranek i przedpołudnie następnego dnia.

O tym, że pomiędzy wydarzeniami z aktu pierwszego a drugiego upływa trochę czasu, świadczy nie tylko pogoda, ale także fakt, iż w akcie drugim Dulska skarży się, że *dełozowali* (przenieśli) jej stróża. W akcie pierwszym Hanka jeszcze nie podejrzewa, że może być w ciąży. Z powodu zachowania Zbyszka chce jedynie zrezygnować z pracy.

Miejsce akcji

Miejszem akcji jest niewątpliwie Lwów. W tekście pojawiają się nazwy ulic i parków lwowskich: Wysoki Zamek, prowadząca na Wysoki Zamek ulica Teatyńska, wzgórze Kaiserwald. Dulska obawia się, że jeśli skandal w rodzinie zostanie ujawniony, będzie musiała przenieść się do odległej dzielnicy Zamarstynów lub do podlwowskiej miejscowości Brzuchowice. Bohaterowie posługują się również tamtejszymi pieniędzmi – są to guldeny, reńskie, korony, centy. W języku dostrzec można charakterystyczne dla zaboru austriackiego germanizmy: *szejscettel* (tu: spis opłat za komorne), *lejtnant* (porucznik), *szparkasa* (kasa oszczędności). Czeskie Karlove Vary nazywane są po niemiecku Karlsbald. Typowe dla gwary lwowskiej jest też rozpoczynanie zdań od „ta”: *Ta to żadna łaska...* (a. 3, sc. 11).

BOHATEROWIE UTWORU

Aniela Dulka – pani domu, główna bohaterka utworu, właścicielka kamienicy.

Felicjan Dulski – jej mąż, urzędnik.

Zbyszko Dulski – syn, urzędnik w prokuraturii skarbu (urząd odpowiadający dzisiejszemu ministerstwu finansów).

Hesia i Mela Dulskie – córki Dulskich, nastolatki, uczennice pensji.

Juliasiewiczowa z Dulskich – radczyni, krewna Dulskiej.

Lokatorka – kobieta, której Dulska wymawia mieszkanie w kamienicy z powodu skandalu – Lokatorka próbowała popełnić samobójstwo po zdradzie męża.

Hanka – służąca Dulskich, wiejska dziewczyna, z którą romansuje Zbyszko.

Tadrachowa – służąca (praczka), matka chrzestna Hanki.

Scena 5. Przychodzi Tadrachowa. Juliasiewiczowa informuje kobietę, że Hance trafia się doskonały mąż. Tadrachowa opowiada o narzeczonym Hanki i zapewnia o jej uczciwości. Dulska częstuje prачkę likierem.

Scena 6. Przychodzi Zbyszko i oświadcza Tadrachowej, że zamierza ożenić się z Hanką. Chrzestna, zorientowawszy się w całej sytuacji, stwierdza, że jeśli Dulska nie zgodziła się na ślub, musi finansowo zrekompensować hańbę dziewczyny. Tadrachowa wychodzi do jadalni, a Dulska z Juliasiewiczową postanawiają się jeszcze naradzić.

Scena 7. Dulska prosi Juliasiewiczową, żeby porozmawiała ze Zbyszkiem. Mela martwi się losem brata i służącej.

Scena 8. Juliasiewiczowa stara się przekonać Zbyszka, by porzucił myśl o małżeństwie i nie rujnował sobie życia i kariery. Jego związek z Hanką nie ma żadnej przyszłości, bo nie będzie go stać na utrzymanie rodziny. Młodzieniec przyznaje, że pomysł ślubu ze służącą był próbą buntu i chęcią przezwyciężenia własnego kołtuństwa. Dosyć łatwo daje się przekonać i porzuca myśl o małżeństwie.

Scena 9. Zbyszko przeprosza matkę i obiecuje, że teraz dopiero będzie się *łotrował*.

Scena 10. Dulska i Juliasiewiczowa rozmawiają z Tadrachową. Informują ją, że zaszyły zmiany i ślubu nie będzie, ale Hanka dostanie odszkodowanie.

Scena 11. Tadrachowa rozmawia z Hanką, która początkowo unosi się honorem i jest gotowa zrezygnować z pieniędzy proponowanych przez Dulską.

Scena 12. Przychodzi Juliasiewiczowa, która twierdzi, że obietnica małżeństwa była żartem, i w imieniu Dulskiej proponuje Hance kwotę kilkudziesięciu koron. Niespodziewanie dziewczyna zdobywa się na dużą odwagę i samodzielność. Osobiście rozmawia o wysokości sumy, mającej być odszkodowaniem za jej krzywdę. Żąda ogromnej dla Dulskiej kwoty tysiąca koron i grozi sądem w razie odmowy. Takie postawienie sprawy ostatecznie przekonuje Dulską, że trzeba ulec Hance.

Scena 13. Juliasiewiczowa zapewnia zdenerwowaną Melę, że wszystko jest w porządku.

Scena 14. Hanka otrzymuje pieniądze i razem z Tadrachową opuszcza dom Dulskich, w którym życie powraca do dawnego porządku. Jedynie Mela nie może uwierzyć, że Hanka odeszła, a Zbyszko się z nią nie ożeni.

CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNEJ BOHATERKI – ANIELA DULSKA

Przedstawienie postaci

Jest tytułową, **główną bohaterką utworu**. Żona Felicjana Dulskiego, matka Zbyszka i dwóch dorastających dziewcząt, Hesi i Meli. Właścicielka czynszowej kamienicy. Nic nie wiemy o jej wieku, można przypuszczać, że ma około 40–50 lat.

Tragifarsa kołtuńska

Tragifarsa kołtuńska – taki podtytuł nadała swojemu dramatowi Gabriela Zapolska – nie figuruje w rejestrze gatunków. **Tragifarsa to zestawienie dwóch krańcowych gatunków.**

- w **tragedii** bohater zostaje postawiony przez los wobec konieczności dokonania wyboru pomiędzy dwiema równie umotywowanymi, ale sprzecznymi ze sobą racjami, co musi doprowadzić do katastrofy niezależnie od podjętej decyzji.
- **farsa** to odmiana komedii obejmująca utwory sceniczne o błahych konfliktach, posługujące się środkami komizmu sytuacyjnego, błazeńskimi przejawskawieniami, efektami groteski i karykatury. W odróżnieniu od innych typów komedii farsa opiera się całkowicie na dynamicznej akcji.

Tak więc **tragifarsa to utwór dramatyczny łączący elementy tragiczne z farsowymi**. Ich autorami byli m.in. rumuński dramaturg Eugène Ionesco (*Krzęsta*, 1952) oraz Witold Gombrowicz (*Iwona, księżniczka Burgunda*, 1938).

Kołtun to zbity, twardy kłęb włosów na głowie, zlepionych brudem i ropnym wysiękiem ze skóry będącej w stanie zapalnym, zwykle na skutek wszawicy. **Słowo to stało się z czasem symbolem ciemnoty i braku kultury**. Młodzież młodopolska określała tak człowieka zacofanego, mającego dziwaczne, niesłuszne poglądy i obyczaje etyczne. Najczęstszym obiektem ataków młodych artystów stało się mieszczaństwo jako typowy przykład kołtunerii. **Tragifarsa kołtuńska to zatem tragifarsa ukazująca życie „kołtunów”, a więc znienawidzonych przez Zapolską mieszczan.**

BUDOWA UTWORU

Utwór zbudowany jest z trzech aktów. Każdy z nich ma określoną funkcję.

Akt I pełni funkcję ekspozycji. Przedstawione w nim postacie są od razu gotowe, niezmiennie i takimi pozostają do ostatniej sceny. Również w akcie I, w wielu scenach sygnalizowany jest główny konflikt utworu, co jednak nie wpływa na reakcje bohaterów, nie wywołuje żadnych zmian w ich postępowaniu. Co więcej, **wydarzenia są tak przedstawione, że wiemy doskonale, jaki będzie przebieg konfliktu i jak się on zakończy.** Bohaterka tytułowa wie o związku Zbyszka i Hanki, mówi jej o tym sama dziewczyna, ostrzega ją Juliasiewiczowa. Dulska nie reaguje, bo uważa, że wie, jak takie problemy się rozwiązują. Zbyszko buntuje się przeciwko matce, wygłasza bardzo mądre tyrady wobec Juliasiewiczowej, ale sam wie, iż nie zdobędzie się na zerwanie ze środowiskiem.

Akt II pełni funkcję „naukowego eksperymentu”, któremu zostali poddani bohaterowie. Są postawieni w sytuacji zaskakującej. **Obserwujemy, jak reagują na zdarzenia i możemy stwierdzić, iż zachowują się tak, jak mogliśmy wcześniej przypuszczać.** Zbyszko, gdy dowiaduje się o ciąży Hanki, jest zaniepokojony, nie wie, co robić, ale nie

SPIS TREŚCI

Moralność pani Dulskiej

Akt I.....	5
Akt II.....	42
Akt III.....	74

Krótkie opracowanie

Krótko o utworze	103
Krótkie streszczenie	104
Motywy	105

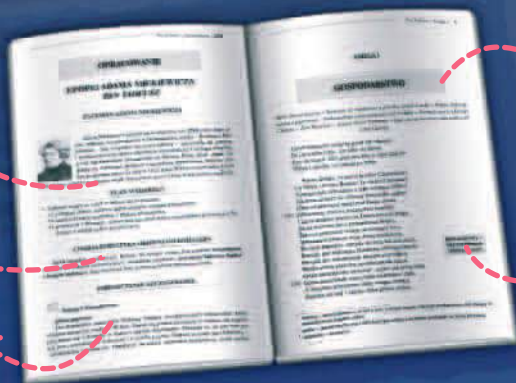
Pełne opracowanie

Biografia Gabrieli Zapolskiej	107
Geneza utworu	108
Okoliczności powstania utworu	108
Wyjaśnienie tytułu utworu	109
Czas i miejsce akcji	109
Czas akcji	110
Miejsce akcji	110
Bohaterowie utworu	110
Plan wydarzeń	111
Streszczenie szczegółowe	111
Charakterystyka głównej bohaterki – Aniela Dulska	115
Charakterystyka pozostałych postaci	118
Felicjan Dulski	118
Zbyszko Dulski	119
Hesia i Mela Dulskie	121
Juliasiewiczowa	122
Problematyka utworu	122
Kryzys moralności mieszczańskiej – kołtuneria, filisterstwo, dulszczyzna	122
Problemy uniwersalne w utworze	123
Gatunek utworu	124
Młoda Polska	124
Naturalizm w twórczości Gabrieli Zapolskiej	125
Tragifarsa kołtuńska	126
Budowa utworu	126
Język bohaterów	128
Tragizm i komizm w utworze	129
Indeks komentarzy do tekstu	131

opracowanie
charakterystyka
problematyka

streszczenie

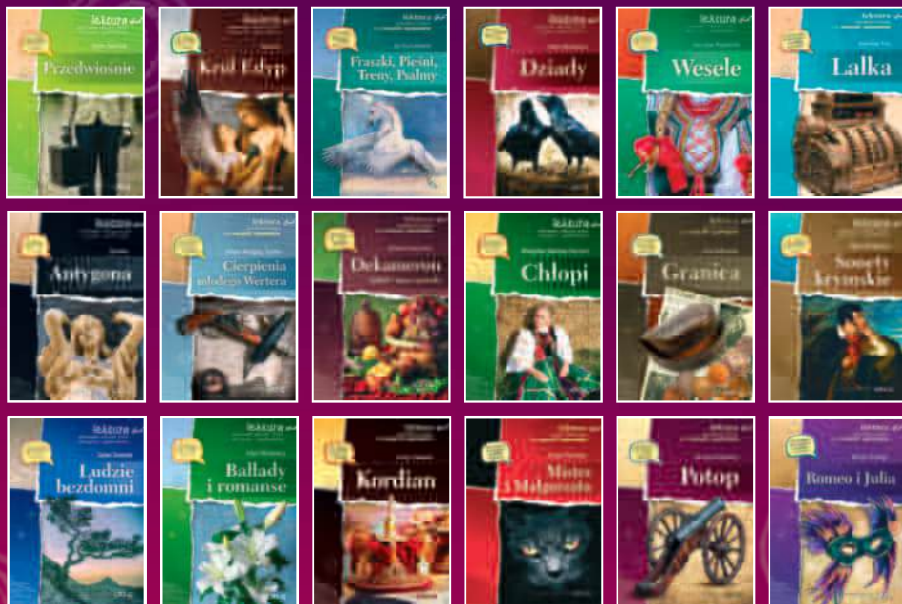
ważny cytat

Pewniak
na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-7327-191-3

9 788373 271913 >

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl